

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/115/113/96

MŁODZIEŻ A UŻYWKI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Różnego rodzaju używki towarzyszą rodzajowi ludzkiemu od jego początków. Obecnie w coraz większym stopniu zwraca się uwagę na fakt, iż papierosy, alkohol i narkotyki stwarzają poważne problemy społeczne. Dotyczą one także dorastających pokoleń, gdyż - jak wykazało nasze badanie¹ - młodzi ludzie bardzo często sięgają po różnego rodzaju używki. Pytanie, w jakim stopniu wynika to z młodzieńczej ciekawości, a jak dalece odzwierciedla standardy i wzory kulturowe obowiązujące w świecie dorosłych, pozostaje otwarte.

PAPIEROSY

Wprawdzie kampania antynikotynowa w naszym kraju staje się coraz bardziej intensywna, jednak nie wpływa ona znacząco na zmniejszenie się liczby młodych ludzi palących papierosy. Od czterech lat sytuacja pod tym względem się nie zmienia - do regularnego palenia papierosów przyznaje się co czwarty ankietowany.

Tabela 1 w procentach

Czy palisz papierosy?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	IV '92	IV '94	IV '96
Tak, regularnie	23	27	25
Tak, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach	18	15	15
Nie	59	58	60

Palenie papierosów jest najbardziej rozpowszechnione wśród młodych mieszkańców dużych miast. Natomiast młodzi ludzie mieszkający na wsi znacznie rzadziej niż ogół ankietowanych przyznają się do regularnego palenia. Palaczami są zarówno chłopcy (29%), jak i - choć znacznie rzadziej - dziewczęta (18%).

¹ Badanie „Młodzież ‘96” przeprowadzono w dniach 13-22 kwietnia ‘96 na 1275-osobowej ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie młodzieży ostatnich klas szkół ponadpodstawowych.

Regularne palenie papierosów to domena przede wszystkim uczniów szkół zawodowych, znacznie mniej nałogowych palaczy jest wśród licealistów. Najczęściej papierosy palą uczniowie uważający się za dwójkowych lub trójkowych.

Istotnym czynnikiem mającym związek z paleniem papierosów jest sytuacja rodzinna młodych ludzi. Do nałogowego palenia przyznają się - częściej niż inni ankietowani - dzieci z zamożnych domów, a także dzieci rodziców o wysokim poziomie wykształcenia. Regularne palenie rozpowszechnione jest w podobnym stopniu wśród uczniów, których rodzice reprezentują wszystkie grupy zawodowe, natomiast częściej sporadycznie sięgają po papierosa dzieci pracowników umysłowych niższego szczebla i pracowników fizyczno-umysłowych.

Interesujące jest to, że daje się zauważyć wpływ postaw światopoglądowych młodych ludzi na palenie przez nich papierosów. Najczęściej bowiem regularnymi palaczami są osoby w ogóle nie uczestniczące w praktykach religijnych lub rzadko biorące w nich udział, a także osoby deklarujące nikle lub żadne zainteresowanie polityką.

ALKOHOL

Picie alkoholu jest nadal, podobnie jak przed dwoma laty, nieodłącznym elementem młodzieżowego stylu życia. Tylko jedna piąta ankietowanych uczniów zadeklarowała, że w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie ani razu nie piła alkoholu. Młodzi ludzie piją często - średnio w ciągu miesiąca 7,3 raza², choć nie bez wpływu na ten wynik może być fakt, iż badanie realizowano wkrótce po Wielkanocy.

Od dwóch lat nie wzrosła ani też nie zmalała liczba młodych ludzi używających alkoholu. Zmieniły się natomiast wzory konsumpcji - coraz bardziej popularne staje się piwo. W porównaniu z rokiem 1994 wzrósł (o 9 punktów procentowych) odsetek uczniów deklarujących picie tego napoju. Piwo spożywane jest zdecydowanie najczęściej - zwiększenie się grona piwoszów wyraża się bowiem wzrostem odsetka badanych deklarujących picie piwa częściej niż cztery razy w miesiącu. Ankietowani pili je przeciętnie 6,8 raza w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie.

---

² Podana średnia stanowi średnią zsumowanych odpowiedzi na pytania: „Ile razy w ciągu ostatniego miesiąca piłeś: piwo, wino, wódkę?”

Moda na picie piwa nie idzie jednak w parze ze zmniejszeniem się liczby osób spożywających mocne alkohole. Odsetek pijących wódkę nie zmienił się - podobnie jak przed dwoma laty picie mocnych alkoholi zadeklarowała blisko połowa ankietowanych. W ciągu miesiąca poprzedzającego sondaż młodzi ludzie spożywali je średnio 3,7 raza częściej niż wino. Niepokoi fakt, że co dziesiąty uczeń zadeklarował, iż w ciągu miesiąca pił mocne alkohole częściej niż cztery razy.

Mniej powszechne jest natomiast picie wina. W porównaniu z rokiem 1994 zmalała (o 7 punktów procentowych) liczba młodych ludzi, którzy wymienili ten trunk. Młodzież odchodzi od tego napoju prawdopodobnie w dużej mierze z powodu siły oddziaływania „piwnych” kampanii reklamowych adresowanych głównie do niej. Obecnie najmniej uczniów i najrzadziej (średnio - 2,9 raza) pija wino.

Tabela 2

w procentach

Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłeś	Wskazania respondentów według terminów badań		
	IV '92	IV '94	IV '96
piwo?			
Ani razu	47	40	31
1 raz	8	10	11
2-3 razy	11	18	18
4-5 razy	7	10	14
6 i więcej razy	10	18	23
Tak, bez podania ile razy	13	3	2
wino?			
Ani razu	59	59	67
1 raz	16	17	14
2-3 razy	11	15	13
4-5 razy	3	4	3
6 i więcej razy	2	4	3
Tak, bez podania ile razy	6	1	1
wódkę?			
Ani razu	69	53	53
1 raz	10	18	17
2-3 razy	7	15	16
4-5 razy	3	7	6
6 i więcej razy	2	5	6
Tak, bez podania ile razy	6	2	1

Podobnie jak w przypadku palenia papierosów, alkohol piją uczniowie obydwu płci - blisko trzy czwarte dziewcząt i ponad cztery piąte chłopców. Styl ich picia jest jednak różny - uczennice piją alkohol rzadziej niż ich koledzy, częściej ograniczają się do jednego gatunku alkoholu, chętniej niż chłopcy piją wino. W grupie osób, które zadeklarowały, iż w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie piły alkohol więcej niż 6 razy, znalazło się niemal trzykrotnie więcej chłopców niż dziewcząt.

Alkohol piją najczęściej uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, zdecydowanie rzadziej - licealiści, częściej mieszkańcy miast, zwłaszcza dużych (powyżej 100 tys. ludności), zdecydowanie najrzadziej zaś - młodzi ludzie mieszkający na wsi. Częstemu picciu alkoholu sprzyja dobra sytuacja materialna rodziny, a także średnie, pomaturalne i wyższe wykształcenie rodziców.

Należy w tym miejscu dodać, iż picie określonych gatunków alkoholu - piwa, wina czy wódki jest tylko w niewielkim stopniu zdeterminowane środowiskowo. Piwo w umiarkowanych ilościach piją młodzi ludzie ze wszystkich grup społecznych, szkół i miejscowości. W miesiącu poprzedzającym badanie młodzież reprezentująca niemal wszystkie grupy piła wódkę 1-3 razy, być może okazjonalnie w czasie świąt wielkanocnych. Wódka jest nieco mniej popularna jedynie wśród uczniów liceów ogólnokształcących. Mieszkańcy wsi nieco częściej sięgają po nią niż po inne rodzaje alkoholu. Trochę większe zróżnicowanie daje się zauważyć dopiero wśród osób, które zadeklarowały częste picie piwa (6 razy i więcej) i wódki (4 razy i więcej) - obydwu tych rodzajów alkoholu nadużywają uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, mieszkańcy miast powyżej 100 tys. ludności oraz dzieci z rodzin dość dobrze i dobrze sytuowanych. Natomiast wino jest napojem bardziej popularnym wśród licealistów oraz dzieci z rodzin mających dobre i bardzo dobre warunki materialne.

Ogólnie rzecz biorąc wydaje się, iż po alkohol częściej sięga ta część młodzieży, która wyznaje dość liberalny światopogląd, nie przywiązuje dużej wagi do wartości obowiązujących w świecie dorosłych, w tym do religii, a jednocześnie stara się być jak najdalej od problemów dorosłego życia. Do picia alkoholu częściej przyznają się bowiem przede wszystkim uczniowie w małym lub żadnym stopniu zainteresowani polityką, nie biorący regularnego udziału w praktykach religijnych oraz młodzi ludzie o raczej obojętnym stosunku do wartości patriotycznych. W parze z picciem idą natomiast liberalne poglądy na temat seksu i współżycia przedmałżeńskiego.

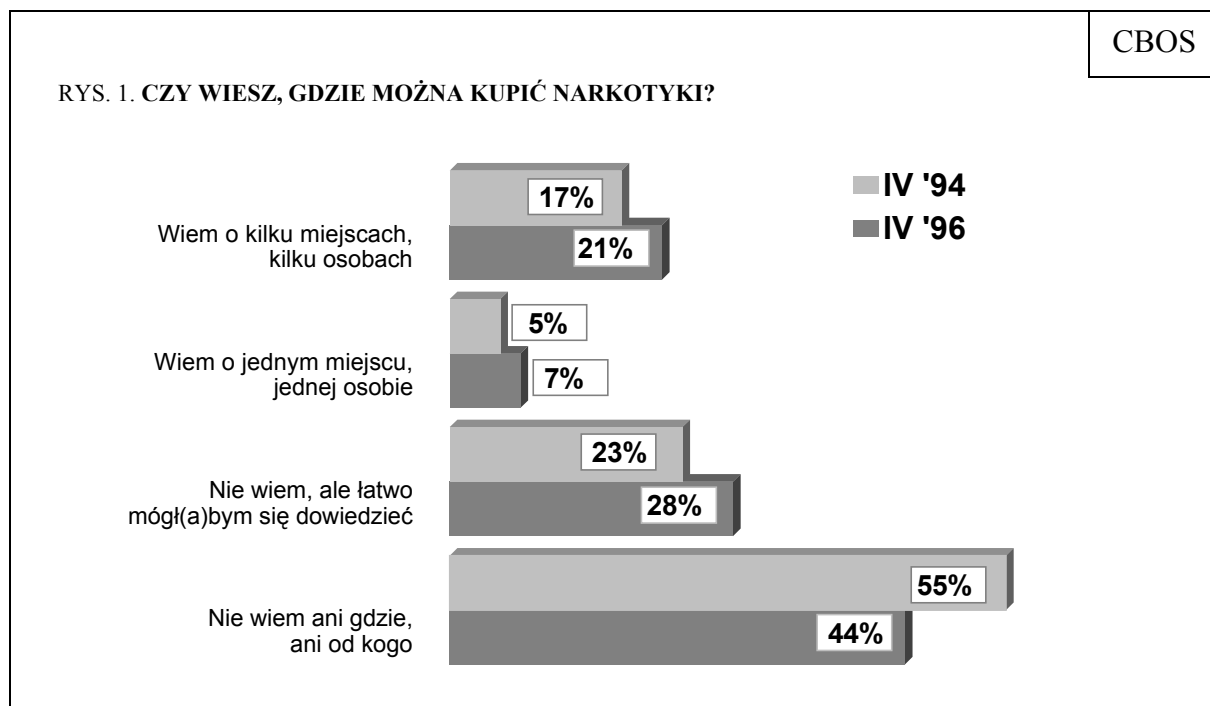
Najczęściej piją osoby uważające się za uczniów dwójkowych lub trójkowych. Warto jednak podkreślić, że jednocześnie picie alkoholu pozostaje bez związku z rzadszym uczestnictwem w zajęciach pozalekcyjnych. Co ciekawe, do częstego picia w większym stopniu przyznają się młodzi ludzie uprawiający sport.

Wydaje się także, iż młodzież traktuje picie alkoholu przede wszystkim jako nieodzowny element dobrej zabawy, w mniejszym zaś stopniu jako metodę radzenia sobie z problemami wieku dorastania lub kłopotami w szkole czy w domu. Uczniowie utrzymujący bardzo dobre stosunki z kolegami, a także osoby mające w swoim środowisku wielu pijących kolegów, częściej bowiem niż inni piją duże ilości alkoholu. Poczucie samotności i niezadowolenia ze swojego życia nie wpływa natomiast na częstość picia alkoholu. Opinie o stosunkach panujących w domu także nie wiążą się jednoznacznie z częstością sięgania po alkohol.

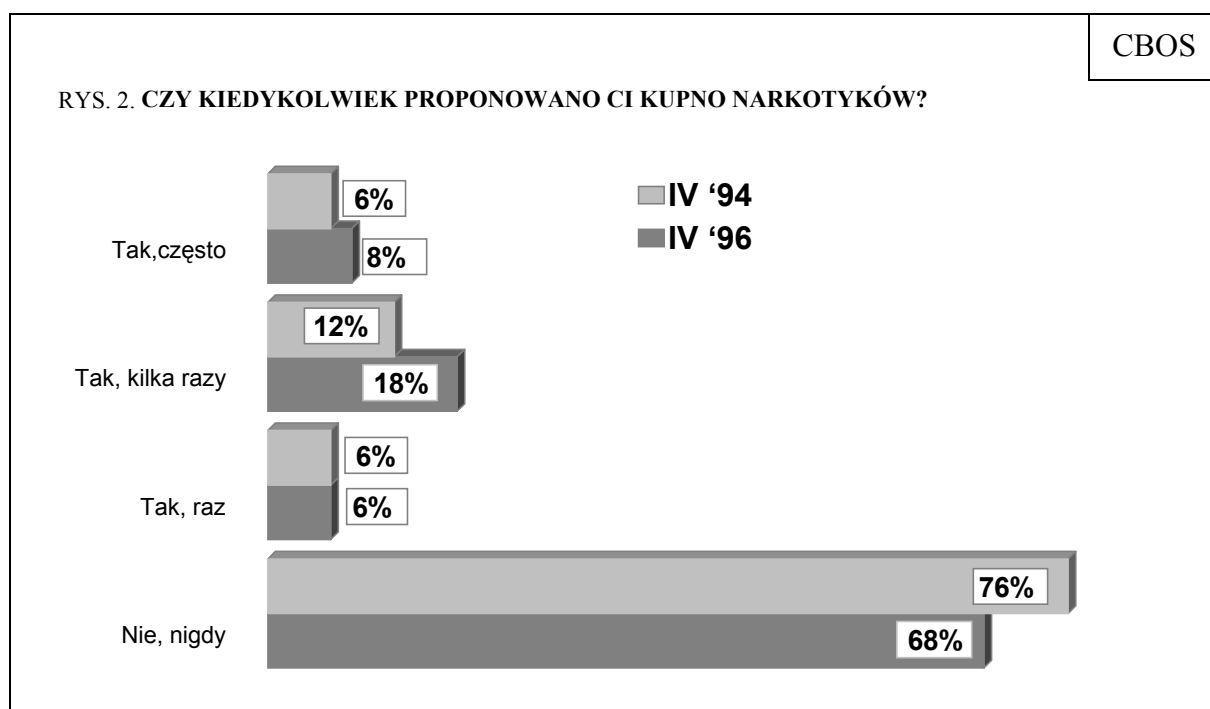
W tym miejscu należy jednak poczynić pewne zastrzeżenie. Posługujemy się bowiem danymi opartymi jedynie na deklaracjach młodych ludzi, co może oznaczać, iż w przypadku poszczególnych jednostek obowiązuje pewien sposób opisu świata i samego siebie. Niewykluczone, że osoby mające łatwość przyznawania się do częstego picia alkoholu wyrażają jednocześnie określony zestaw „nonszalanckich” opinii o religii, patriotyzmie, polityce czy wreszcie o swoim własnym domu.

NARKOTYKI

Narkotyki stają się coraz bardziej „swojskim” elementem młodzieżowego stylu życia, choć niekoniecznie należą do stylu życia samych ankietowanych. W ciągu ostatnich dwóch lat liczba osób, które wiedzą lub łatwo mogłyby się dowiedzieć, gdzie można je kupić, zwiększyła się z 45 do 56%. Dla jednej piątej ankietowanych zdobycie narkotyku nie stanowiłoby żadnego problemu - wiedzą oni o kilku miejscach lub osobach zajmujących się ich rozprowadzaniem.

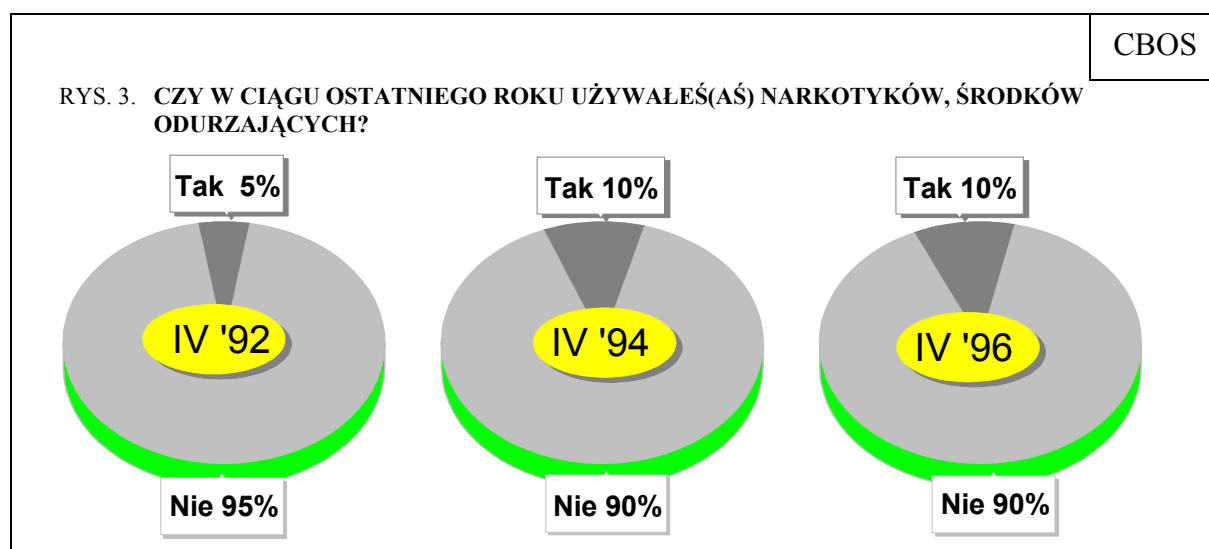

Wzrost wiedzy młodzieży o miejscach dystrybucji związany jest ze wzrastającą aktywnością osób rozprowadzających narkotyki. W ciągu ostatnich dwóch lat bowiem zwiększył się (o 8 punktów procentowych) odsetek młodych ludzi, którzy otrzymali bezpośrednią propozycję kupna środków odurzających.

Narkotyki są najbardziej dostępne w dużych miastach - tylko jedna piąta mieszkających w nich młodych ludzi nie wie, gdzie można je kupić. Najlepiej poinformowani o miejscach dystrybucji narkotyków są - podobnie jak dwa lata temu - uczniowie techników i liceów ogólnokształcących. Są to, jak się wydaje, młodzi ludzie z tzw. dobrych domów - lepszą orientację w tym zakresie mają bowiem dzieci z rodzin dobrze sytuowanych i osoby, których rodzice mają pomaturalne lub wyższe wykształcenie. Badani ci najczęściej także spotykali się z bezpośrednią propozycją kupna.

Wzrostowi dostępności narkotyków nie towarzyszy jednak zwiększenie się liczby osób, które miały bezpośredni z nimi kontakt. Podobnie jak dwa lata temu, co dziesiąty uczeń ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej używał w ciągu ostatniego roku środka odurzającego. Być może owo zahamowanie wzrostu liczby uczniów biorących narkotyki wiąże się z tym, że po okresie gwałtownego zwiększenia się dostępności oraz „oszołomienia” mnogością nowych substancji, młodzi ludzie mieli w ciągu ostatnich dwóch lat okazję zaobserwować także ujemne skutki dłuższego przyjmowania narkotyków.

Najbardziej popularnymi narkotykami są marihuana i haszysz. Wśród ankietowanych, którzy zadeklarowali używanie środków odurzających, do palenia marihuany przyznało się prawie dwie trzecie (62%) osób, haszyszu zaś - niemal cztery piąte (39%). Niepokoi duża popularność tak niebezpiecznych i szybko uzależniających środków, jak amfetamina czy LSD, których używało odpowiednio - 25% i 19% uczniów deklarujących kontakt z

narkotykami. Inne środki, wymienione przez ankietowanych, to kokaina (4%) i grzyby halucynogenne (3%). Pojedyncze osoby przyznały się do wączania kleju, przyjmowania leków psychotropowych czy używania nowych narkotyków typu *extasy*. Nikt nie wymienił heroiny lub kompotu.

Podobnie jak dwa lata temu, do brania narkotyków przyznają się przede wszystkim chłopcy (14%), znacznie rzadziej zaś dziewczęta (4%). Zmienił się nieco zasięg tego zjawiska w różnych typach szkół - nasiliło się ono w zasadniczych szkołach zawodowych (wzrost odsetka osób biorących narkotyki o 7 punktów), zmalało zaś w technikach (także o 7 punktów). W liceach utrzymuje się na poziomie zbliżonym do wskazań sprzed dwóch lat.

Z problemem narkomanii borykają się przede wszystkim wielkie miasta. Wśród ankietowanych mieszkających w wielkich miastach prawie jedna czwarta (23%) miała kontakt z narkotykami, natomiast spośród uczniów mieszkających na wsi jedynie 4%.

Po narkotyki sięgają - częściej niż inni badani - młodzi ludzie z rodzin dobrze sytuowanych, dzieci rodziców z pomaturalnym i wyższym wykształceniem, kadry kierowniczej i pracowników fizyczno-umysłowych.

Podobnie jak w przypadku alkoholu, narkotyków częściej używa ta grupa uczniów, która pragnie dobrze wykorzystać czas młodości i jednocześnie nie przejmuje się za bardzo problemami świata dorosłych. Są to głównie uczniowie dwójkowi i trójkowi, którym doświadczenia z narkotykami nie przeszkadzają w uczestnictwie w zajęciach pozalekcyjnych, a także osoby wyznające liberalne poglądy na temat seksu, nie przywiązujące większej wagi do tego, że mieszkają w tym, a nie innym kraju oraz uczniowie nie uczestniczący regularnie w praktykach religijnych.

Niebagatelny wpływ na używanie środków odurzających ma łatwość dostępu do nich. Spośród osób, które wiedzą o kilku miejscach dystrybucji narkotyków, co trzecia sama ich próbowała (34%), spośród zaś tych, którym kilkakrotnie proponowano kupno tych substancji, używała ich ponad połowa (55%).

Częściej sięgają po narkotyki osoby, które jednocześnie nie stronią od alkoholu, najczęściej piwa. Wśród ankietowanych mających kontakt z narkotykami tylko co trzynasta (6%) w ogóle nie piła alkoholu w miesiącu poprzedzającym badanie.

Mimo że takie czynniki, jak niezadowolenie z życia, poczucie samotności, lęk przed bezrobociem nie wiążą się z tendencją do sięgania po narkotyki przez młodzież, to jednak kontakt ze środkami odurzającymi miewają także młodzi nie do końca pogodzeni z życiem. Są to bowiem, częściej niż inni, uczniowie mający problemy w domu (zwłaszcza z ojcem) oraz - co stoi w pewnej sprzeczności z założeniem o rówieśniczym wpływie na skłonność do używek - trudności w kontaktach z kolegami.

Papierosy, alkohol i narkotyki to przede wszystkim domena młodych ludzi mieszkających w miastach, pochodzących z rodzin dobrze sytuowanych, a jednocześnie nie najlepiej się uczących, mało zainteresowanych polityką i religią. Palenie nikotyny i picie alkoholu to zjawiska na tyle powszechne wśród młodzieży, że trudno tu mówić o patologii czy ich środowiskowym charakterze. Należy raczej sądzić, że rozpowszechnienie tych nałogów wśród młodzieży jest pochodną społecznych rozmiarów zjawiska. Po narkotyki sięgają także „zwyczajni” młodzi ludzie, choć są one wśród nich znacznie mniej popularne. Powoduje nimi, jak się wydaje, przede wszystkim ciekawość, a niekiedy tylko chęć ucieczki od swoich problemów.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. plockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy palisz papierosy? 1 - Tak, regularnie; 2 - Tak, ale tylko w wyjątkowych sytuacjach; 3 - Nie

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	25	15	60	1267
Płeć				
Mężczyźni	29	15	55	751
Kobiety	18	15	67	513
Typ szkoły				
Liceum ogólnokształcące	15	15	70	234
Technikum	21	13	66	280
Liceum zawodowe	22	15	63	260
Zasadnicza szkoła zawodowa	33	16	51	490
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	15	69	333
Miasto do 20 tys.	25	15	60	295
od 21 do 100 tys.	22	15	62	343
101-500 tys.	40	13	47	121
501 tys. i więcej mieszk.	34	19	48	161
Ocena mater. warunków rodziny				
Złe	22	13	65	220
Średnie, przeciętne	23	16	60	607
Dość dobre	26	13	61	235
Dobre i b.dobre	29	17	54	198
Wykształcenie matki				
Podstawowe	22	17	61	300
Zasadnicze zawodowe	25	15	61	386
Średnie	24	17	59	295
Pomaturalne	26	12	62	172
Wyższe	29	14	57	103
Wykształcenie ojca				
Podstawowe	25	16	59	246
Zasadnicze zawodowe	21	14	65	528
Średnie	23	16	61	223
Pomaturalne	33	21	46	113
Wyższe	30	14	56	133
Grupa społ.-zaw. ojca - pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	19	58	97
Prac. umysł. niż. szczebla	28	24	48	79
Pracownicy fiz. - umysł.	23	26	51	78
Robotnicy wykwalifikowani	24	14	61	315
Robotnicy niewykwalifik.	26	15	59	81
Rolnicy	15	10	75	110
Prywatni przedsiębiorcy	25	16	59	64
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	21	16	62	194
Bezrobotni	21	8	71	62
Gospodynie domowe i inni	40	8	52	48
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	7	11	82	85
Raz w tygodniu	16	18	65	691
Kilka razy w roku	35	14	51	269
W ogóle nie uczestniczy	45	9	45	207
Zainteresowanie polityką				
Duże	22	13	65	207
Średnie	23	16	61	656
Nikłe lub żadne	29	15	56	391
Za jakiego ucznia się uważasz?				
Dwójkowego lub trójkowego	34	15	50	590
Czwórkowego	16	15	69	575
Piątkowego lub szóstkowego	15	15	70	93
Poglądy polityczne				
Lewicowe	29	15	57	136
Centrowe	26	12	61	171
Prawicowe	18	16	66	283
Trudno powiedzieć	26	16	58	656

Tabela 2. Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłe(a)s **piwo**? Napisz ile razy, jeżeli nie pamiętasz dokładnie, to podaj przybliżoną liczbę.

	(%)						
	1 raz	2-3 razy	4-5 razy	6 razy i więcej	Wcale	Tak (bez podania ile razy)	Liczba osób
Ogółem	11	18	14	23	31	2	1263
Płeć							
Mężczyźni	9	18	16	33	21	2	750
Kobiety	14	18	11	8	46	2	509
Typ szkoły							
Liceum ogólnokształcące	11	16	13	16	42	3	232
Technikum	12	21	15	23	26	3	279
Liceum zawodowe	9	22	10	21	37	2	259
Zasadnicza szkoła zawodowa	12	15	16	28	27	1	490
Miejsce zamieszkania							
Wieś	13	14	14	14	44	1	334
Miasto do 20 tys.	13	20	13	24	29	1	290
od 21 do 100 tys.	11	19	15	25	29	2	342
101-500 tys.	12	21	20	30	17	2	121
501 tys. i więcej mieszk.	6	19	11	33	26	6	161
Ocena mater. warunków rodziny							
Złe	18	17	13	16	36	0	220
Średnie, przeciętne	10	17	13	24	34	2	602
Dość dobre	10	18	17	29	24	2	235
Dobre i b.dobre	7	23	15	24	28	3	198
Wykształcenie matki							
Podstawowe	9	17	13	21	39	1	298
Zasadnicze zawodowe	12	17	14	22	32	2	385
Średnie	12	20	16	26	24	2	294
Pomaturalne	13	13	13	27	30	3	171
Wyższe	7	22	12	21	35	3	103
Wykształcenie ojca							
Podstawowe	9	16	14	23	35	3	245
Zasadnicze zawodowe	14	18	12	20	34	3	526
Średnie	13	17	18	26	26	0	222
Pomaturalne	7	20	13	32	25	3	113
Wyższe	8	17	15	27	30	3	133
Grupa społ.-zaw. ojca - pracujący							
Kadra kier., inteligencja	10	15	14	24	32	4	97
Prac. umysł. niż. szczebla	11	19	14	22	32	3	79
Pracownicy fiz. - umysł.	8	21	22	26	21	4	78
Robotnicy wykwalifikowani	10	18	13	25	31	2	315
Robotnicy niewykwalifik.	15	15	12	20	35	4	81
Rolnicy	12	7	14	18	47	2	109
Prywatni przedsiębiorcy	5	23	13	25	31	3	64
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	12	16	15	23	33	1	193
Bezrobotni	26	10	11	23	31	0	62
Gospodynie domowe i inni	15	27	13	21	25	0	48
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	6	8	8	8	68	1	84
Raz w tygodniu	12	20	12	18	36	1	689
Kilka razy w roku	11	18	19	31	17	3	269
W ogóle nie uczestniczy	11	15	16	36	20	2	206
Zainteresowanie polityką							
Duże	8	20	14	23	34	0	203
Średnie	12	18	13	23	32	3	654
Nikłe lub żadne	12	17	16	24	30	2	392
Za jakiego ucznia się uważasz?							
Dwójkowego lub trójkowego	10	17	16	29	26	3	585
Czwórkowego	13	19	13	19	35	1	575
Piątkowego lub szóstkowego	13	17	8	15	44	3	93
Poglądy polityczne							
Lewicowe	6	13	18	27	34	1	134
Centrowe	8	20	15	22	32	3	172
Prawicowe	11	17	11	26	32	4	283
Trudno powiedzieć	14	19	15	22	30	1	653

Tabela 3. Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłe(a)s **wino**? Napisz ile razy, jeżeli nie pamiętasz dokładnie, to podaj przybliżoną liczbę.

	(%)						
	1 raz	2-3 razy	4-5 razy	6 razy i więcej	Wcale	Tak (bez podania ile razy)	Liczba osób
Ogółem	14	13	3	3	67	1	1260
Płeć							
Mężczyźni	11	12	3	3	70	1	749
Kobiety	18	15	3	2	62	1	507
Typ szkoły							
Liceum ogólnokształcące	17	17	3	2	59	1	230
Technikum	12	11	1	3	72	1	279
Liceum zawodowe	17	11	3	3	66	0	259
Zasadnicza szkoła zawodowa	11	13	4	3	68	0	489
Miejsce zamieszkania							
Wieś	15	14	3	2	65	1	333
Miasto do 20 tys.	14	12	4	3	68	0	288
od 21 do 100 tys.	13	11	3	3	70	1	342
101-500 tys.	12	15	2	2	68	1	121
501 tys. i więcej mieszk.	13	17	2	6	60	1	161
Ocena mater. warunków rodziny							
Złe	15	11	3	4	67	0	218
Średnie, przeciętne	13	14	3	1	67	1	601
Dość dobre	12	11	1	4	71	0	235
Dobre i b.dobre	17	12	5	6	60	1	198
Wykształcenie matki							
Podstawowe	15	12	3	3	64	1	298
Zasadnicze zawodowe	13	15	3	2	67	0	383
Średnie	12	13	2	2	69	1	294
Pomaturalne	12	8	5	5	69	0	170
Wyższe	17	16	1	5	61	1	103
Wykształcenie ojca							
Podstawowe	12	16	4	4	63	1	245
Zasadnicze zawodowe	15	12	2	2	69	0	524
Średnie	14	13	4	2	66	1	222
Pomaturalne	13	10	4	4	67	1	112
Wyższe	14	15	2	7	62	0	133
Grupa społ.-zaw. ojca - pracujący							
Kadra kier., inteligencja	15	15	4	4	61	0	97
Prac. umysł. niż. szczebla	9	14	5	8	63	1	78
Pracownicy fiz. - umysł.	19	9	3	1	65	3	78
Robotnicy wykwalifikowani	15	13	2	3	68	0	315
Robotnicy niewykwalifik.	19	21	1	0	58	1	81
Rolnicy	16	9	6	2	66	1	109
Prywatni przedsiębiorcy	6	13	3	6	70	2	64
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	11	16	4	2	68	0	192
Bezrobotni	19	8	2	3	68	0	62
Gospodynie domowe i inni	6	15	0	6	72	0	47
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	18	7	0	2	73	0	84
Raz w tygodniu	15	13	3	2	67	0	686
Kilka razy w roku	12	15	3	3	66	1	269
W ogóle nie uczestniczy	11	13	4	7	64	1	206
Zainteresowanie polityką							
Duże	16	14	1	1	67	0	203
Średnie	12	12	3	3	69	1	652
Nikłe lub żadne	15	14	3	4	64	1	391
Za jakiego ucznia się uważasz?							
Dwójkowego lub trójkowego	13	13	3	4	66	1	584
Czwórkowego	14	13	3	2	67	0	574
Piątkowego lub szóstkowego	13	11	2	3	70	1	92
Poglądy polityczne							
Lewicowe	12	17	1	3	65	1	134
Centrowe	14	8	3	3	71	1	170
Prawicowe	12	12	2	2	70	1	283
Trudno powiedzieć	15	14	4	3	65	0	652

Tabela 4. Czy w ciągu ostatniego miesiąca piłe(a)s **wódkę**? Napisz ile razy, jeżeli nie pamiętasz dokładnie, to podaj przybliżoną liczbę.

(%)

	1 raz	2-3 razy	4-5 razy	6 razy i więcej	Wcale	Tak (bez podania ile razy)	Liczba osób
Ogółem	17	16	6	6	53	1	1267
Płeć							
Mężczyźni	19	19	9	9	43	1	754
Kobiety	15	11	3	2	68	1	509
Typ szkoły							
Liceum ogólnokształcące	13	9	4	3	70	1	232
Technikum	20	17	7	7	48	1	282
Liceum zawodowe	19	15	5	7	54	0	258
Zasadnicza szkoła zawodowa	17	18	8	7	48	1	492
Miejsce zamieszkania							
Wieś	18	16	5	6	54	1	334
Miasto do 20 tys.	14	17	8	5	56	0	293
od 21 do 100 tys.	18	12	7	6	56	1	343
101-500 tys.	20	20	7	7	46	1	122
501 tys. i więcej mieszk.	18	18	8	10	45	1	160
Ocena mater. warunków rodziny							
Średnie, przeciętne	17	15	7	6	54	1	605
Dość dobre	17	18	8	7	51	0	234
Dobre i b.dobre	17	15	6	10	52	2	199
Wykształcenie matki							
Podstawowe	18	14	6	8	54	1	301
Zasadnicze zawodowe	18	17	6	7	51	1	386
Średnie	18	18	7	3	53	0	296
Pomaturalne	16	14	8	7	54	1	170
Wyższe	14	13	7	7	60	0	102
Wykształcenie ojca							
Podstawowe	18	14	7	7	53	2	245
Zasadnicze zawodowe	18	15	6	6	55	1	529
Średnie	17	17	9	4	52	0	223
Pomaturalne	11	23	7	7	50	2	112
Wyższe	19	11	6	9	55	1	132
Grupa społ.-zaw. ojca - pracujący							
Kadra kier., inteligencja	18	11	8	4	58	1	97
Prac. umysł. niż. szczebla	17	15	4	6	58	0	78
Pracownicy fiz.- umysł.	23	21	4	8	42	3	78
Robotnicy wykwalifikowani	17	14	9	8	53	1	316
Robotnicy niewykwalifik.	17	15	7	2	57	1	81
Rolnicy	13	15	7	6	58	1	110
Prywatni przedsiębiorcy	19	14	8	8	48	3	64
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	19	18	4	4	56	0	193
Bezrobotni	22	11	6	10	49	2	63
Gospodynie domowe i inni	15	19	2	6	58	0	48
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	12	11	2	1	73	1	84
Raz w tygodniu	17	15	5	5	57	1	692
Kilka razy w roku	21	16	8	9	45	1	268
W ogóle nie uczestniczy	18	19	9	9	43	1	207
Zainteresowanie polityką							
Duże	17	13	6	6	59	0	206
Średnie	18	16	5	5	55	1	654
Nikłe lub żadne	16	18	9	8	48	1	393
Za jakiego ucznia się uważasz?							
Dwójkowego lub trójkowego	17	20	7	9	46	1	588
Czwórkowego	17	13	6	5	59	0	576
Piątkowego lub szóstkowego	19	10	4	2	63	1	93
Poglądy polityczne							
Lewicowe	19	17	8	7	49	0	135
Centrowe	21	13	5	6	54	1	171
Prawicowe	15	14	8	4	57	2	284
Trudno powiedzieć	17	17	6	7	52	0	655

Tabela 5. Czy wiesz, gdzie można kupić narkotyki? 1 - Wiem o kilku miejscach, kilku osobach; 2 - Wiem o jednym miejscu, jednej osobie; 3 - Nie wiem, ale łatwo mógłbym się dowiedzieć; 4 - Nie wiem, gdzie ani od kogo (%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	20	7	28	45	1271
Płeć					
Meżczyźni	28	8	30	34	755
Kobiety	9	6	25	60	514
Typ szkoły					
Liceum ogólnokształcące	21	8	32	39	234
Technikum	24	7	30	39	280
Liceum zawodowe	16	5	29	49	260
Zasadnicza szkoła zawodowa	21	8	24	47	494
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	7	24	63	336
Miasto do 20 tys.	12	7	32	48	295
od 21 do 100 tys.	23	7	33	37	344
101-500 tys.	34	10	20	36	122
501 tys. i więcej mieszk.	48	6	25	21	161
Ocena mater. warunków rodziny					
Złe	20	5	28	47	222
Średnie, przeciętne	18	7	30	46	608
Dość dobre	22	9	24	45	235
Dobre i b.dobre	28	7	27	38	200
Wykształcenie matki					
Podstawowe	14	8	28	50	303
Zasadnicze zawodowe	17	6	24	54	386
Średnie	21	5	29	44	297
Pomaturalne	33	9	32	26	172
Wyższe	33	11	30	26	103
Wykształcenie ojca					
Podstawowe	17	9	25	49	247
Zasadnicze zawodowe	15	6	28	52	531
Średnie	22	7	29	42	223
Pomaturalne	38	6	33	23	113
Wyższe	34	10	29	28	133
Grupa społ.-zaw. ojca - Pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	7	33	22	97
Prac. umysł. niż. szczebla	29	9	28	34	79
Pracownicy fiz.- umysł.	23	4	33	40	78
Robotnicy wykwalifikowani	21	6	29	44	317
Robotnicy niewykwalifik.	11	13	21	55	80
Rolnicy	5	7	28	59	111
Prywatni przedsiębiorcy	36	13	22	30	64
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	16	7	27	50	195
Bezrobotni	17	3	30	49	63
Gospodynie domowe i inni	23	4	29	44	48
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	8	7	33	52	85
Raz w tygodniu	12	7	27	54	695
Kilka razy w roku	29	11	33	27	270
W ogóle nie uczestniczy	43	2	23	31	207
Zainteresowanie polityką					
Duże	29	6	24	41	207
Średnie	19	8	31	41	659
Nikie lub żadne	18	5	25	52	393
Za jakiego ucznia się uważasz?					
Dwójkowego lub trójkowego	25	6	27	42	594
Czwórkowego	16	9	30	46	575
Piątkowego lub szóstkowego	18	4	27	51	93
Poglądy polityczne					
Lewicowe	32	8	29	31	136
Centrowe	26	8	28	39	172
Prawicowe	24	7	33	36	285
Trudno powiedzieć	15	7	26	52	658

Tabela 6. Czy w ciągu ostatniego roku używał(a)ś narkotyków, środków odurzających?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	10	90	1272
Płeć			
Meężczyźni	14	86	755
Kobiety	4	96	514
Typ szkoły			
Liceum ogólnokształcące	10	90	234
Technikum	10	90	281
Liceum zawodowe	6	94	260
Zasadnicza szkoła zawodowa	11	89	494
Miejsce zamieszkania			
Wieś	4	96	337
Miasto do 20 tys.	6	94	295
od 21 do 100 tys.	10	90	344
101-500 tys.	16	84	122
501 tys. i więcej mieszk.	23	77	160
Ocena mater. warunków rodziny			
Złe	5	95	222
Średnie, przeciętne	10	90	609
Dość dobre	10	90	234
Dobre i b.dobre	14	87	200
Wykształcenie matki			
Podstawowe	7	93	303
Zasadnicze zawodowe	7	93	387
Średnie	8	92	296
Pomaturalne	16	84	172
Wyższe	18	82	103
Wykształcenie ojca			
Podstawowe	9	91	246
Zasadnicze zawodowe	6	94	532
Średnie	8	92	223
Pomaturalne	23	77	113
Wyższe	19	81	133
Grupa społ.-zaw. ojca - pracujący			
Kadra kier., inteligencja	19	81	97
Prac. umysł. niż. szczebla	13	87	79
Pracownicy fiz. - umysł.	18	82	77
Robotnicy wykwalifikowani	10	90	317
Robotnicy niewykwalifik.	6	94	81
Rolnicy	1	99	111
Prywatni przedsiębiorcy	13	88	64
Bierni zawodowo			
Renciści i emeryci	6	94	195
Bezrobotni	8	92	63
Gospodynie domowe i inni	10	90	48
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	2	98	85
Raz w tygodniu	4	96	696
Kilka razy w roku	13	87	270
W ogóle nie uczestniczy	26	74	206
Zainteresowanie polityką			
Duże	8	92	207
Średnie	10	90	659
Nikie lub żadne	10	90	393
Za jakiego ucznia się uważasz?			
Dwójkowego lub trójkowego	13	87	594
Czwórkowego	7	93	576
Piątkowego lub szóstkowego	4	96	93
Poglądy polityczne			
Lewicowe	15	85	136
Centrowe	10	90	172
Prawicowe	12	88	285
Trudno powiedzieć	8	92	658